

พลวัตประชาธิปไตยยุคเปลี่ยนผ่านทางการเมืองของไทย ภายใต้รัฐประหาร 2557*

DEMOCRACY DYNAMICS OF THE THAI POLITICAL TRANSITION UNDER THE COUP OF 2014

กุลชนิษฐ์ อติรุจโชติศิริ

Kunkhanit Adirutchotisiri

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Loei Rajabhat University, Thailand

E-mail: kunkhanit12@gmail.com

บทคัดย่อ

จากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2556 - 2557 ของไทยส่งผลให้ทหารทำการรัฐประหาร ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อันมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ และทำหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรี ถือได้ว่าเป็นการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร ทั้งที่กองทัพเป็นองค์กรทางสังคมที่เก่าแก่ที่สุดองค์กรหนึ่ง เกิดขึ้นจากความจำเป็นของชุมชนที่ต้องการปกป้องคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของสมาชิกชุมชน จะเห็นได้ว่าบทบาทของทหารในสังคมไทยมีความสำคัญมาเป็นเวลาช้านาน ทั้งนี้ หัวหน้า คสช. ได้ประกาศเปิดตัวเป็นนักการเมือง หลังจากที่เคยปฏิเสธไปแล้ว 9 ครั้ง อีกทั้ง เดินทางจัดประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรเดินสายพบนักการเมืองเจ้าของพื้นที่เดิม ตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2560 ท่ามกลางเสียงวิจารณ์จากฝ่ายการเมืองและนักวิชาการว่าเป็นการสร้างฐานเสียงปูทางสู่การเลือกตั้ง จนกระทั่ง พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เคยประกาศวันเลือกตั้งว่าจะเกิดขึ้นในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 และนี่คือครั้งแรกที่รัฐบาลอ้างเหตุผลทางพระราชประเพณี จากที่การเลื่อนเลือกตั้ง 4 ครั้งก่อนหน้านี้ มักอ้างเหตุการณ์ทางการเมืองและเหตุผลเทคนิคทางกฎหมาย จนกระทั่ง ประกาศยืนยันเป็นทางการอีกครั้ง ในวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นวันขึ้นปีใหม่ทางการเมืองไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

อย่างไรก็ตาม ความคาดหวังของประชาชนจากการเลือกตั้ง ประการสำคัญต้องการให้เกิดการแก้ปัญหาปากท้องและหนี้สินของประชาชน นักการเมืองที่เสียสละเพื่อประชาชน มีคุณธรรม การบังคับใช้กฎหมายด้วยความเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ราคาพืชผลทางการเกษตรสูงขึ้น กระจายโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

* Received 29 June 2020; Revised 18 August 2020; Accepted 18 August 2020

คำสำคัญ: พลวัต, ประชาธิปไตย, การเมือง, รัฐประหาร

Abstract

From the situation of political conflicts that occurred during the period of 2013 - 2014 of Thailand, resulting in the military conducting a coup on 22 May 2014 by the National Council for Peace and Order (NCPO) by General Prayut Chan-ocha is the leader of the group and served as prime minister. Regarded as military political intervention despite the military being one of the oldest social organizations It arises from the necessity of communities that want to protect the lives and property of community members. It can be seen that the role of the military in Thai society has been important for a long time. The head of the NCPO announced to be a politician after having been rejected 9 times, and continued to organize a cabinet meeting to meet with politicians, owners of the same area Since mid-2017, amid criticism from political parties and academics, it was the construction of a sounding paved the way for the election until General Prayut Chan-ocha had announced the election date that will take place on February 24, 2019 The first government claimed the royal tradition from the postponement of the previous four elections often citing political events and legal technical reasons. Until officially announced again on March 24, 2019, which is the day that destined Thai politics under democracy With the King as Head of State.

However, the expectations of the people from the election, importantly the need to solve the problems of the mouth and the debt of the people. Politicians who sacrifice for the people are morally enforcing laws with equality, not discriminate. Higher agricultural crop prices. Distribute opportunities for everyone to access equal and equal quality education.

Keywords: Dynamics, Democracy, Politics, Coup

บทนำ

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของหลายประเทศในโลกได้เคลื่อนตัวเข้าสู่ประชาธิปไตย จนทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบจากรบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยการนำของคณะราษฎรในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 (พฤษภาคม ค.ศ. 1932) ระบอบประชาธิปไตย

(Democracy) เป็นระบบการปกครองที่ประชาชนเป็นใหญ่ โดยรูปการปกครองที่ยึดถืออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (วิชัย ตันศิริ, 2548) ลักษณะสำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตย สามารถพิจารณาได้จาก รัฐบาล การเลือกตั้งและการปกครองโดยเสียงข้างมาก ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยนั้นจำเป็นต้องมีรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายหลักหรือเป็นกติกาที่กำหนดแนวทางสำหรับการที่รัฐจะใช้อำนาจปกครองประชาชน และมีหลักการจัดระเบียบการปกครองแต่รัฐธรรมนูญก็ไม่ใช่เครื่องหมายแสดงความเป็นประชาธิปไตย เพราะประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเผด็จการก็มีรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกันการที่จะพิจารณาว่าประเทศใดเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ จึงต้องดูว่ารัฐธรรมนูญของประเทศนั้นได้ให้กระบวนการประชาธิปไตยซึ่งประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยหรือไม่ โดยพิจารณาจากกระบวนการดังต่อไปนี้

1. รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยลักษณะของรัฐบาลที่เป็นประชาธิปไตย อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) อดีตประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา (ค.ศ. 1909-1865) ได้ให้นิยามประชาธิปไตยในการกล่าวสุนทรพจน์ ณ เมืองเกตต์สเบิร์กหรือ “เกตต์สเบิร์ก” ในมลรัฐเพนซิลวาเนีย ในวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ. 1863 ว่า คือ “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” (Copeland, L. & Lamm, L., 1985) การที่รัฐบาลใดจะได้รับการยอมรับว่าเป็นประชาธิปไตยจะต้องมีลักษณะครบทั้ง 3 ประการ กล่าวคือ 1) รัฐบาลของประชาชน หมายถึง รัฐบาลจะต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน 2) รัฐบาลโดยประชาชน หมายถึง ประชาชนหรือพลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นผู้ปกครองได้ ถ้าหากได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และ 3) รัฐบาลเพื่อประชาชน หมายถึง รัฐบาลจะต้องมีจุดประสงค์เพื่อความผาสุกของประชาชน และจะต้องมีการกำหนดวาระในการดำรงตำแหน่ง เช่น ทุก 4 ปี ฯลฯ เพื่อจะได้เป็นหลักประกันว่าผู้ปกครองจะต้องปกครองเพื่อประชาชน

2. การเลือกตั้ง ซึ่ง ธาณินทร์ กรัยวิเชียร อดีตนายกรัฐมนตรีของไทยได้กล่าวว่าการเลือกตั้ง หมายถึง การที่ประชาชนได้เลือกบุคคลหนึ่งจากบุคคลหลาย ๆ บุคคลหรือจากบัญชีรายชื่อหนึ่งหรือหลายบัญชี เพื่อให้เข้าไปมีส่วนมีเสียงในคณะบริหารราชการแผ่นดิน (ธาณินทร์ กรัยวิเชียร, 2520) ในทำนองเดียวกับ วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น ที่ได้ให้ความหมายการเลือกตั้งไว้ว่าการเลือกตั้ง หมายถึง การที่บุคคลได้เลือกบุคคลหนึ่งหรือบุคคลจำนวนหนึ่งจากหลาย ๆ คน หรือจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งบัญชีหนึ่ง หรือบัญชีจำนวนหนึ่งจากบัญชีรายชื่อหลาย ๆ บัญชี เพื่อให้ไปกระทำการอันหนึ่งอันใดแทนตน ความหมายเช่นนี้เห็นได้ว่าได้จำแนกประเภทของการเลือกตั้งและแบ่งปรัชญาแนวคิดการเลือกตั้งไว้ในตัว (วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น, 2524)

3. การปกครองโดยเสียงข้างมาก ซึ่ง เดโซ สวานานนท์ ได้กล่าวถึงการปกครองโดยเสียงข้างมาก ในพจนานุกรมศัพท์การเมืองว่า เป็นคะแนนเสียงที่สมาชิกใช้ลงมติ ที่มีมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด (เดโซ สวานานนท์, 2537)

4. หลักการวิถีชีวิตประชาธิปไตยลักษณะสำคัญของวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอาจจำแนกได้ดังนี้ (ดนัย ไชยโยธา, 2548)

4.1 เคารพเหตุผลมากกว่าบุคคลโดยไม่ศรัทธาบุคคลใดถึงขั้นบุชนิยบุคคล (แต่ก็ต้องกตัญญูต่อญาติผู้ใหญ่และผู้มีพระคุณ) จะต้องไม่เคร่งครัดเรื่องระบบอาวุโส (แต่ก็ต้องให้ความเคารพผู้อาวุโส) ประชาธิปไตยจะดำเนินไปได้ด้วยดีก็ต่อเมื่อมีการรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย

4.2 รู้จักการประนีประนอม คือ ยอมรับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีไม่นิยมความรุนแรง ต้องรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นไม่ยึดมั่นหรือตั้งต้นแต่ความคิดเห็นของตนเองโดยไม่ยอมผ่อนปรนแก้ไข และต้องยอมเปลี่ยนแปลงแก้ไขความคิดเห็นของตนเองเมื่อผู้อื่นมีความคิดเห็นที่ดีกว่า

4.3 มีระเบียบวินัย คือ ต้องปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมืองอย่างสม่ำเสมอและช่วยทำให้กฎหมายของบ้านเมืองมีความศักดิ์สิทธิ์โดยไม่ยอมให้ผู้ใดมาละเมิดตามอำเภอใจ แต่ถ้ามีความรู้สึกว่ากฎหมายที่ใช้อยู่ไม่เป็นธรรม ก็ต้องหาทางเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายนั้นมิใช่ฝ่าฝืนหรือไม่ยอมรับ

4.4 มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมซึ่งเกิดขึ้นจากความรู้สึกของคนในสังคมว่าตนเป็นเจ้าของประเทศ และประเทศเป็นของคนทุกคนโดยสำนึกว่าการที่ตนได้รับการศึกษาสามารถทำมาหาเลี้ยงชีพและดำรงชีวิตอยู่ได้ก็เพราะสังคมอันเป็นส่วนรวมของทุกคน ดังนั้นจึงต้องมีหน้าที่ทำประโยชน์ให้เป็นการตอบแทน

จากเนื้อหาที่กล่าวถึงในเบื้องต้น เราจะเห็นได้ว่า แก่นแท้หรือเนื้อหาสาระหลักของประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองแบบหนึ่งที่มีการบริหารอำนาจรัฐมาจากเสียงข้างมากของพลเมืองผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยพลเมืองอาจใช้อำนาจของตนด้วยตนเองหรือผ่านผู้แทนที่เลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ เพื่อเป็นการจัดสรรปันส่วนแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าให้กับคนสังคมอย่างทั่วถึง

บริบทพลวัตทางการเมืองการปกครองในสังคมไทย

บริบทพลวัตของการเมืองไทยขึ้นอยู่กับส่วนประกอบของสังคมและการเมืองไทย 4 ส่วน คือ สถาบันพระมหากษัตริย์ ข้าราชการทหาร และพลเรือน ชนชั้นกลางในกรุงเทพและเมืองใหญ่ ซึ่งสามารถต่อรองได้ในระบบเศรษฐกิจแบบตลาด และประชาชนส่วนใหญ่ในชนบทซึ่งเข้าถึงทรัพยากรได้ยาก และไม่มีอำนาจต่อรองในระบบเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของ 4 ส่วน นี้เอง ที่ก่อให้เกิดพลวัตทางการเมืองสังคม ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งก่อให้เกิดรัฐบาล และทำลายรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยหากไม่เข้าใจ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจดังกล่าวนี้ ก็ไม่สามารถเข้าใจ “พลวัต” ของการเมืองไทยได้สถาบันพระมหากษัตริย์พระมหากษัตริย์ไทย ทรงเป็นเสาเอกแห่งการเมืองการปกครองไทยมาช้านานนับพันปี

นักประวัติศาสตร์ไทยและเทศเห็นพ้องกันว่า การปกครองในอดีตของไทยเป็น สมบูรณาญาสิทธิราชย์แต่เพียงในนาม เพราะมหากษัตริย์น้อยพระองค์ที่จะมีพระราชอำนาจ สูงสุดล้นพ้นจริง ส่วนใหญ่พระราชอำนาจ นั้นถูก “ตรวจสอบ” “แข่งขัน” และ “แย้งชิง” โดยขุนนางซึ่งโดยทฤษฎีแล้วเป็นเพียง “ข้าทูลละอองธุลีพระบาท” แต่ในความเป็นจริงได้สะสม ความมั่งคั่งและกำลังคน จนมีการแย่งชิงราชสมบัติมาหลายครั้งตลอดประวัติศาสตร์อัน ยาวนาน ดังที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เคยทรงพระราชนิพนธ์ว่า ขุนนางเมืองสยามตั้งพระเจ้าแผ่นดินมาเสียมากต่อมาก แม้กระทั่ง การเปลี่ยนแปลงการ ปกครองมาเป็นระบอบพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญเมื่อปี พ.ศ. 2475 (1932) ก็มีผู้ วิเคราะห์ว่า เป็นการ “ผลัดเปลี่ยนพระราชอำนาจ” มาจากพระมหากษัตริย์ โดยข้าราชการ ทหารและพลเรือน ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับพระราชทานทุนการศึกษาไปเรียนต่อต่างประเทศ ผู้ที่ ศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตยต่างรู้ดีว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 - 2500 (1957) อันเป็นช่วง รัชกาลที่ 7 รัชกาลที่ 8 และต้นรัชกาลที่ 9 รัฐบาลซึ่งมีผู้นำที่เปลี่ยนแปลง การปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2475 ทั้งรัฐบาลทหารและพลเรือน ได้ปฏิบัติในลักษณะที่ให้เห็นว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศในเชิงสัญลักษณ์ ความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่ ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์กลับมาเป็นเสาหลักของการปกครองไทยอีก เกิดขึ้นจากปัจจัย อย่างน้อย 3 ประการ คือ ประการแรก เมื่อมีการยึดอำนาจรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ในปี พ.ศ. 2500 โดย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นั้น เพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างจากรัฐบาล จอมพล ป.พิบูลสงคราม ที่ปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์ในฐานะสัญลักษณ์ ภายหลังการยึดอำนาจ หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงได้นำประกาศพระบรมราชโองการ ซึ่งประกาศให้ข้าราชการและ ประชาชนอยู่ในความสงบ และให้ความร่วมมือคณะปฏิวัติในการแก้ไขปัญหของประเทศขึ้น ทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป การกระทำนี้ เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทยและเป็นบรรทัดฐานในเวลาต่อมาให้คณะรักษาความ สงบเรียบร้อยแห่งชาติ (NPCK) ที่ยึดอำนาจเมื่อปี พ.ศ. 2534 (1991) และคณะปฏิรูปการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเมื่อปี พ.ศ. 2549 (2006) ได้ยึดเป็นแบบอย่างทำตามต่อมา (วรศักดิ์ อรรณณ, 2554)

บทเรียนรัฐประหารก่อน 2557

โดยพื้นฐานยุทธศาสตร์การสืบทอดอำนาจบริหารของคณะรัฐประหารตั้งแต่ พ.ศ. 2500 เป็นต้นมามีอย่างน้อยสี่ตัวแบบ ตัวแบบแรกคือ “รัฐสร้างพรรค” หรือ การจัดตั้ง พรรคการเมืองของตนเองและใช้อำนาจรัฐสนับสนุนเพื่อสร้างชัยชนะในการเลือกตั้ง ตัวแบบที่ สองคือ “รัฐตั้งพวกให้อำนาจเต็ม” หรือการไม่จัดตั้งพรรคการเมืองของตนเอง หากแต่ สนับสนุนพรรคตัวแทนหรือนอมินี และกำหนดให้ สว.ที่มาจากการแต่งตั้งมีอำนาจเลือก นายกรัฐมนตรีและลงมติไว้วางใจรัฐบาลได้ ตัวแบบที่สองอาจเรียกว่าเป็นประชาธิปไตยแบบ

ไทย ๆ ตัวแบบที่สาม คือ “รัฐหุ่นพรวก” ซึ่งกรณีนี้ คณะรัฐประหารไม่ตั้งพรรคโดยตรง แต่จะให้ตัวแทนไปจัดตั้งพรรคและรวบรวมให้กลายเป็นเสียงส่วนใหญ่ และตัวแบบที่สี่ “รัฐตั้งพวกให้มีอำนาจบางส่วน” หรือ อาจเรียกว่าเป็น ประชาธิปไตยแบบไทยนิยมก็ได้

ตัวแบบ “รัฐสร้างพรรค” หรือ การที่คณะรัฐประหารจัดตั้งพรรคการเมืองของตนเอง ปรากฏชัดในยุค จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และจอมพลถนอม กิตติขจร แต่ดูเหมือนว่าประสิทธิผลของตัวแบบนี้มีค่อนข้างต่ำ ดังหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2500 คณะรัฐประหารใช้ตัวแบบนี้ในการสืบทอดอำนาจเพียงไม่ถึงปี จอมพลสฤษดิ์ ก็ได้ก่อการรัฐประหารซ้ำ และหันไปใช้การปกครองโดยระบอบเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จแทน และอีกสิบกว่าปีหรือ พ.ศ. 2512 จอมพลถนอม กิตติขจร ก็ใช้ตัวแบบนี้อีก คราวนี้ใช้ประมาณสองปี ในที่สุดก็ตัดสินใจรัฐประหารตนเองเหมือนกันในปี พ.ศ. 2514 และหันไปใช้ระบอบเผด็จการตามเดิม แต่คราวนี้ระบอบเผด็จการที่เคยใช้อย่างต่อเนื่องยาวนานในยุคก่อนหน้านี้ ก็ไร้ประสิทธิผลในการรักษาอำนาจ และจบลงด้วยการที่ประชาชนลุกขึ้นมาขับไล่ และจอมพลถนอม ต้องถูกเนรเทศจากประเทศไทย

ความไร้ประสิทธิผลของตัวแบบ “รัฐสร้างพรรค” ในการเป็นเครื่องมือสืบทอดอำนาจ ทำให้คณะรัฐประหารในยุคต่อมาจึงไม่เลือกใช้ตัวแบบนี้อีกต่อไป แต่ได้ทำการปรับปรุงแนวทางให้ต่างจากเดิมเป็นตัวแบบ “รัฐตั้งพวกให้มีอำนาจเต็ม” ลักษณะของตัวแบบนี้คือ แทนที่คณะรัฐประหารจะจัดตั้งพรรคการเมืองเอง ก็หันไปให้เครือข่ายที่เป็นนักการเมืองจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาเพื่อเป็นฐานข้างหนึ่ง ขณะเดียวกันก็ใช้การแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งมีอำนาจในการเลือกนายกรัฐมนตรี และลงมติไว้วางใจรัฐบาลได้ขึ้นมาเป็นฐานอีกข้างหนึ่ง ตัวแบบนี้เริ่มใช้อย่างเป็นรูปธรรมหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 ซึ่งกำหนดบทเฉพาะกาลให้ สว. มีอำนาจการเลือกนายกรัฐมนตรีได้จนถึงปี พ.ศ. 2526 หลังจากบทเฉพาะกาลหมดอายุ แม้ว่าผู้นำทหารบางกลุ่มในขณะนั้นพยายามเคลื่อนไหวให้ต่ออายุบทเฉพาะกาลนี้ เพื่อจะได้สืบทอดอำนาจต่อไป แต่ทว่าถูกคัดค้านต่อต้านจากสังคม จนประสบความพ่ายแพ้ลง (พิชาย รัตนดิolk ฌ ฎุเกิต, 2561)

สถานการณ์ความขัดแย้งสู่การรัฐประหาร 2557

เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2556 - 2557 ของไทยได้ทำให้ทหารสามารถก้าวเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง โดยวิกฤตการณ์ทางการเมืองได้ส่งผลไปให้ทหารทำการรัฐประหาร ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อันมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ นับเป็นรัฐประหารครั้งที่ 13 ในประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ออกประกาศในการทำรัฐประหารครั้งนี้ว่า “ตามสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑลและพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศในหลายพื้นที่ เป็นผลให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิตได้รับบาดเจ็บและเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง และเหตุการณ์ดังกล่าวมี

แนวโน้มขยายตัว จนอาจเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวม นั้นเพื่อให้สถานการณ์ดังกล่าวกลับเข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็ว ประชาชนในชาติเกิดความรักความสามัคคีเช่นเดียวกับห้วงที่ผ่านมา ตลอดจนเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกพวก ทุกฝ่าย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย กองทัพบก กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงมีความจำเป็นต้องเข้าควบคุมอำนาจในการปกครองประเทศตั้งแต่วันที่ 22 เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช 2557 เวลา 16.30 เป็นต้นไป” (คณะรักษาความสงบสุขแห่งชาติ, 2557)

สาเหตุปัจจัยที่ทำให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อ้างถึงความชอบธรรมที่ต้องทำการรัฐประหารเนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ได้เกิดการประท้วงต่อต้านรัฐบาลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ถึงพฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) การประท้วงมีสาเหตุจากร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ ซึ่งเป็นการนิรโทษกรรมความผิดของนักการเมืองย้อนหลังไปถึงปี พ.ศ. 2547 โดยถูกหลายฝ่ายคัดค้าน ฝ่ายหนึ่งมีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ และพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้นำ และอีกฝ่ายหนึ่งคือแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และคนเสื้อแดงบางส่วน การประท้วงต่อต้านรัฐบาลในเรื่องร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ นั้นเริ่มจะบานปลายความขัดแย้งทางการเมืองได้เกิดขึ้นได้นำไปสู่ความรุนแรงและนอกจากนี้การประท้วงที่ยืดเยื้อก็ได้สร้างความเสียหายให้แก่ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของไทย จนในท้ายที่สุดทหารได้ก้าวเข้ามาทำการรัฐประหารเพื่อยุติปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้น (ประภาพร สีหา, 2560)

จากสาเหตุหลักๆ เพื่อสร้างความชอบธรรมในการรัฐประหารของ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในการทำการรัฐประหารปี พ.ศ. 2557 และสภาพเหตุการณ์ทั่วไปทางการเมืองในห้วงระยะเวลานั้น เหมือนกับการเกิดรัฐประหารยึดอำนาจทางการเมืองแทบทุกครั้งที่กองทัพมักจะอ้างเงื่อนไขและสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเป็นเหตุผลในการแทรกแซงทางการเมืองของสถาบันทหาร

จนกระทั่งรัฐประหารครั้งล่าสุดในประเทศไทย พ.ศ. 2557 เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 เวลา 16.30 น. โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อันมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ รัฐประหารโค่นรัฐบาลรักษาการนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล นับเป็นรัฐประหารครั้งที่ 13 ในประวัติศาสตร์ไทย รัฐประหารดังกล่าวเกิดขึ้นหลังวิกฤตการณ์การเมืองซึ่งเริ่มเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 เพื่อคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ ให้นายทักษิณ ชินวัตร นักโทษหนีคดี ซึ่งเป็นเหตุให้พลเมืองในเมืองแบ่งเป็นสองข้างและก่อม็อบ ทำให้ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เข้าระงับสถานการณ์ความขัดแย้งเพื่อให้ประเทศเดินหน้าต่อไปได้

ก่อนหน้านั้นสองวัน คือ วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรตั้งแต่วันที่ 3.00 น. กองทัพบก ตั้งกองอำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (กอ.รส.) และให้ยกเลิกศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย (ศอ.รส.) ที่รัฐบาลยังลักษณะตั้งขึ้น กอ.รส. ใช้วิธีการปิดควบคุมสื่อ ตรวจพิจารณาเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต และจัดประชุมเพื่อหาทางออกวิกฤตการณ์การเมืองของประเทศ แต่การประชุมไม่เป็นผล จึงเป็นข้ออ้างรัฐประหารครั้งนี้

หลังรัฐประหาร มีประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สิ้นสุดลงยกเว้นหมวด 2 คณะรัฐมนตรีรักษาการหมดอำนาจ ตลอดจนให้ยุบวุฒิสภา จนเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ซึ่งให้มีสถานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา วันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2557 สภาฯ มีมติเลือกพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี

หลายประเทศประณามรัฐประหารครั้งนี้ รวมทั้งมีการกดดันต่าง ๆ เช่น ลดกิจกรรมทางทหารและลดความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บางประเทศวางตัวเป็นกลาง แต่คนไทยจำนวนหนึ่งแสดงความยินดี โดยมองว่าเป็นทางออกของวิกฤตการณ์การเมือง แต่ก็มีคนไทยอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วย เนื่องจากไม่เป็นไปตามวิถีประชาธิปไตย (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2557)

จากการประเมินภาพรวมในสถานการณ์ปัจจุบันจากการรัฐประหารเราจะเห็นได้ว่าการตัดสินใจเลือกจุดยืนทางยุทธศาสตร์ของคณะ คสช. โดยการนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ตามมาแตกต่างกัน เพราะในประวัติศาสตร์การเมืองไทย เมื่อมีการรัฐประหารแล้ว โดยส่วนมากคณะผู้ก่อการรัฐประหารมีแนวโน้มเลือกยุทธศาสตร์การสืบทอดอำนาจทางการบริหารเป็นยุทธศาสตร์หลัก โดยอาจมียุทธวิธีที่แตกต่างกันออกไป ทว่าในยุคสมัยแห่งปัจจุบัน ก่อให้เกิดคำถามว่า ยุทธศาสตร์การสืบทอดอำนาจทางการบริหารยังมีความเหมาะสมอยู่หรือไม่ โดยอาศัยการบริหารประเทศในรอบห้าปีที่ผ่านมา

รัฐธรรมนูญใหม่ภายใต้คณะ คสช.

สำหรับประเทศที่มีรัฐธรรมนูญมาแล้ว 19 ฉบับในเวลาไม่ถึงหนึ่งศตวรรษ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 20 จึงอาจไม่ใช่เรื่องที่น่าสนใจมากนัก อีกทั้งความเมินเฉยต่อการทำรัฐประหาร และการเขียนรัฐธรรมนูญซ้ำแล้วซ้ำเล่า ทำให้ชาวต่างชาติมองรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นเรื่องจริงจังได้ยาก

แต่รัฐบาลทหาร ซึ่งปกครองประเทศไทยมาตั้งแต่หลังการทำรัฐประหารเมื่อปี พ.ศ. 2557 ให้ความสำคัญกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้อย่างยิ่ง

หลังจากการยึดอำนาจ คณะนายพลผู้ยึดอำนาจได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปประเทศ ในรูปแบบที่พวกเขาเรียกว่า ต้องไม่ทำให้กลับไปก่อรัฐประหารอีก ซึ่งพวกเขากล่าวว่า

การก่อการรัฐประหารปี พ.ศ. 2549 ไม่ได้แก้ปัญหาย่างถาวร ดังนั้นหลังการยึดอำนาจปี พ.ศ. 2557 ต้องจัดการให้ถูกต้อง ครบถ้วน

ความพยายามร่างรัฐธรรมนูญครั้งแรก ต้องล้มเหลวเมื่อปี พ.ศ. 2558 หลังจากรัฐบาลทหารถอนร่างรัฐธรรมนูญที่สั่งให้ทำขึ้น เนื่องจากเกรงว่า จะไม่ได้รับเสียงสนับสนุนมากพอในการทำประชามติ อย่างที่ได้ให้สัญญาเอาไว้กับประชาชน

ร่างรัฐธรรมนูญที่ปรับแก้แล้วจะผ่านความเห็นชอบจากประชาชน ด้วยการออกกฎหมายห้ามรณรงค์ทุกรูปแบบ เพื่อให้สาธารณชนมีความเข้าใจเนื้อหาในรัฐธรรมนูญน้อยที่สุด และยังใช้วิธีชูด้วยว่า ทางเลือกเดียวที่มีนอกเหนือจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือการขยายเวลาให้ทหารอยู่ในอำนาจต่อไป

แต่แม้ว่าจะผ่านการลงประชามติแล้ว เนื้อหาในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้ถูกเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง ภายใต้อัศวินเสกพระราชนิพนธ์ ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ซึ่งทรงขึ้นสืบราชบัลลังก์ หลังพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 โดยพระราชประสงค์ครั้งนี้ เป็นเรื่องที่เหนือความคาดหมาย ส่วนเนื้อหาที่เปลี่ยนไป เป็นเรื่องพระราชอำนาจในระเบียบการที่สำคัญ เช่น เรื่องการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้

พิธีลงพระปรมาภิไธยและพระราชทาน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 จัดอย่างยิ่งใหญ่ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญในเชิงประวัติศาสตร์การเมืองไทย เป็น อาคารรัฐสภาแห่งแรกของประเทศ หลังสิ้นสุดระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในปี 2475 และพระราชพิธีนี้ จัดขึ้นตรงกับวันจักรี ซึ่งเป็นวันฉลองครบรอบ 235 ปี ของราชวงศ์ปัจจุบัน

พิธีเฉลิมฉลองนี้ ทางสำนักพระราชวังได้สั่งให้มีการยิงปืนสลุต 21 นัด รวมถึงให้พระสงฆ์ตามวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ เจริญภาวนาด้วย

ทว่า ในการพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 โดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จัดขึ้นอย่างเรียบง่ายเพียงไม่กี่วันหลังการลงประชามติ นักวิเคราะห์หามองว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร จะทรงมีพระราชประสงค์ให้ จัดพิธีใหญ่เช่นนี้ เพื่อให้สาธารณชนชาวไทย ตระหนักถึงความเชื่อมโยงระหว่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ กับช่วงของการเริ่มครองสิริราชสมบัติ (โงนาธาน เฮด, 2560)

หากย้อนไปเมื่อปี พ.ศ. 2557 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ระบุไว้ในแถลงการณ์ถึงเหตุการณ์การเข้ายึดอำนาจว่า มาจากสถานการณ์รุนแรงที่มีแนวโน้มขยายตัว เนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองในหลายพื้นที่ จึงต้องการนำประเทศเข้าสู่สภาวะปกติ และเพื่อให้ประชาชนกลับมารักและสามัคคีกัน รวมทั้งเริ่มการปฏิรูปโครงสร้างการเมือง เศรษฐกิจสังคม เพื่อให้เกิดความชอบธรรมกับทุกฝ่าย แต่สิ่งที่ปรากฏคือ คสช. มักอาศัยอำนาจในฐานะ

รัฐาธิปัตย์ ควบคุมสั่งการแก้ไข “อุปสรรค” ในการบริหารประเทศ ผ่านการออกประกาศและคำสั่งหัวหน้า คสช. รวมถึงใช้อำนาจพิเศษ ตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวปี พ.ศ. 2557 กรุ่ยทางการปฏิรูปตามแบบที่ คสช. วาดฝันไว้ตามคติพจน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ทว่า ราคาที่ต้องเสียไปคือ สิทธิเสรีภาพของประชาชนที่หายไปพร้อม ๆ กับงบประมาณมหาศาล

หลังผ่านร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2560 สิ่งทีหัวหน้า คสช. พยายามชูนโยบายเด่น คือ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และการปฏิรูปประเทศ และไม่ล้มสรวรหาถ้อยคำมาเป็นจุดขาย ไม่ว่าจะเป็น “ประเทศไทย 4.0” “ประชารัฐ” และ “ไทยนิยมยั่งยืน”

หลังบริหารประเทศมาแล้ว 4 ปีและเลื่อนการเลือกตั้งมาแล้ว 5 ครั้ง หัวหน้า คสช. ก็ประกาศเปิดตัวเป็น “นักการเมือง” หลังจากที่เคยปฏิเสธไปแล้ว 9 ครั้ง พล.อ.ประยุทธ์ เดินทางจัดประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรเดินสายพบนักการเมืองเจ้าของพื้นที่เดิม ตั้งแต่กลางปี 2560 ท่ามกลางเสียงวิจารณ์จากฝ่ายการเมืองและนักวิชาการว่าเป็นการสร้างฐานเสียงปูทางสู่การเลือกตั้ง แต่ พล.อ. สรรเสริญ แก้วกำเนิด โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ออกมาปฏิเสธหลายครั้ง (ปิปีซี, 2561)

บทบาทนักการเมืองกับความคาดหวังของประชาชนหลังการเลือกตั้ง

ภายหลังมีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการได้มาซึ่ง ส.ว. รองนายกรัฐมนตรี ทั้ง พล.อ. ประวิตร วงษ์สุวรรณ นายวิษณุ เครืองาม และเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ต่างออกมายืนยันว่าวันเลือกตั้งยังเป็นกำหนดเดิม 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ซึ่ง พ.ต.อ. จรุงวิทย์ ภุมมา เลขาธิการ กกต. แถลงในวันนั้นว่า เจ็อนเวลาการเลือกตั้งจะเริ่มนับ 150 วัน นับตั้งแต่วันที่ 10 ธันวาคม ดังนั้น กรอบเวลาของวันจัดเลือกตั้งจะอยู่ระหว่างวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2561 ไปจนถึงวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2562

เลขาธิการ กกต. ระบุว่า กกต. ยังยึดตุ้กตาจัดเลือกตั้งในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 เพราะเป็นช่วงเวลาที่สำคัญงาน กกต. สามารถจัดขั้นตอนต่าง ๆ ได้ เนื่องจากมีหน่วยเลือกตั้งถึง 90,000 หน่วยทั่วประเทศที่ต้องเตรียมความพร้อม

ก่อนหน้านี้ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เคยประกาศวันเลือกตั้งว่าจะเกิดขึ้นในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

ด้าน พล.อ.ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคง และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กล่าวถึงกรณีราชกิจจานุเบกษา เพิ่งเผยแพร่พระราชโองการโปรดเกล้าฯ พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการได้มาซึ่ง ส.ว. ว่ายังไม่ตอบ

รายละเอียดเรื่องการคลายล็อกพรรคการเมือง ต้องรอให้ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้า คสช. นัดประชุมก่อน

ส่วนกำหนดวันเลือกตั้ง พล.อ.ประยุทธ์ ได้ระบุว่ายืนยันมาหลายครั้งแล้วว่าเกิดขึ้นภายในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 อย่างแน่นอน

เช่นเดียวกับ นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ที่ตอบผู้สื่อข่าวว่ากรอบเวลาเลือกตั้งขณะนี้ยังเป็นวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 "ขณะนี้ยังไม่มีใครพูดเป็นอย่างอื่น" ก่อนระบุถึง กรณีที่ฝ่ายการเมืองเคยออกมาวิจารณ์ว่ากรอบเวลาหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ย่อเกินไป นายวิษณุ กล่าวว่า "กรอบเวลาหาเสียงครั้งนี้ถือว่านานที่สุดที่เคยมีในประเทศไทย"

นายวิษณุ อธิบายว่า แม้ก่อนหน้านี้ที่ประเทศไทยกำหนดให้เลือกตั้งภายใน 90 วันหลังยุบสภา แต่ต้องรอเงื่อนไขเวลาการออก พ.ร.ฎ. การเลือกตั้ง และกระบวนการรับสมัครไปจนถึงหาเสียง จึงทำให้แม้ฟังดูเหมือนจะนาน แต่ยังไม่สามารถเลือกได้ อย่างไรก็ตาม ในระหว่างกรอบเวลา 90 วัน ก่อนที่ พ.ร.ป. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. จะมีผลบังคับใช้พรรคการเมืองยังไม่สามารถทำกิจกรรมตามกฎหมายดังกล่าวได้ จะต้องรอให้มีคำสั่ง คสช.ที่จะออกมาเพื่อคลายล็อกให้ทำกิจกรรมบางอย่างก่อน

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เป็นหน่วยงานสำคัญตามกฎหมายในการตราพระราชกฤษฎีกา (พ.ร.ฎ.) ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส.

เมื่อวันที่ 12 กันยายน เว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษาเผยแพร่พระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (พ.ร.บ.) สองฉบับสุดท้ายลงราชกิจจานุเบกษา คือ พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) พ.ศ. 2561 และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) พ.ศ. 2561

สำหรับ พ.ร.บ. ว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. กำหนดให้มีผลใช้บังคับใช้ในอีก 90 วันข้างหน้านับแต่วันประกาศลงราชกิจจานุเบกษา หรือตรงกับวันที่ 12 ธันวาคม โดยการเลือกตั้งทั่วไปจะต้องเกิดขึ้นภายใน 150 วันนับจากวันดังกล่าว (ปีพีสี่, 2561)

แต่การความคาดหวังของประชาชนต้องผิดหวังด้วยเหตุผลต่าง ๆ ของผู้มีอำนาจจนกระทั่งวันเลือกตั้งถูกกำหนดขึ้นใหม่และแน่นอนแล้วว่า คือ วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 หลังการปกครองประเทศอย่างยาวนานของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) กติกาทั้งหลายสำหรับการเลือกตั้งครั้งนี้ถูกออกแบบไว้โดย คสช. เพื่อสร้างความได้เปรียบให้กับพรรคการเมืองฝ่ายสนับสนุนการสืบทอดอำนาจของ คสช. และสร้างอุปสรรคให้กับพรรคการเมืองที่ต่อต้านการสืบทอดอำนาจของ คสช.

ระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2560 นี้ กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) จำนวน 500 คน แบ่งเป็น ส.ส. จากระบบแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 350 คน และ ส.ส. จากระบบแบบบัญชีรายชื่อ 150 คน ซึ่งการเลือกในระบบแบ่งเขตใช้ระบบเลือกแบบ "หนึ่งเขตหนึ่งคน" ประชาชนทุกคนมีสิทธิหนึ่งเสียงที่จะกากบาทเลือกผู้สมัครคนเดียวให้เป็น

ส.ส. ตัวแทนของเขตเลือกตั้งนั้น ๆ และทุกคะแนนเสียงที่ประชาชนกากบาทไป นอกจากจะใช้ตัดสิน ส.ส. แบบแบ่งเขตแล้วยังเอาไปใช้คำนวณที่นั่ง ส.ส. ระบบบัญชีรายชื่อด้วย

ปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญต่อผลการเลือกตั้ง คือ จำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่ คสช. เลือกมา 250 คน จะร่วมโหวตเลือกนายกรัฐมนตรีด้วย ดังนั้น ในรัฐสภาหลังการเลือกตั้งจะมีสมาชิกที่ออกเสียงเลือกนายกรัฐมนตรี 750 คน ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีต้องมีเสียงสนับสนุนไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง คือ 376 เสียง หากพรรคการเมืองใดต้องการจัดตั้งรัฐบาลก็ต้องหา ส.ส. มาสนับสนุนให้ได้ 376 เสียง แต่หาก คสช. จะกลับมาเป็นรัฐบาลก็มีเสียงของ ส.ว. อยู่ในมือแล้ว 250 เสียง ต้องอาศัยเสียง ส.ส. สนับสนุนอีกเพียง 126 เสียงเท่านั้น (ไอลอว์, 2561)

แต่ประการสำคัญสิ่งที่ประชาชนอยากเห็นนอกเหนือจากการเลือกตั้งแล้วนั้น คือผลที่เป็นในเชิงบวกต่อการพัฒนาความเป็นอยู่ของสังคมไทย ทั้งนี้ ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) เผยผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง “ความคาดหวังของประชาชนหลังการเลือกตั้ง 2562” ทำการสำรวจระหว่างวันที่ 10 – 14 มกราคม พ.ศ. 2562 จากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป กระจายทุกภูมิภาค ระดับการศึกษา และอาชีพ รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,253 หน่วยตัวอย่าง เกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนหลังการเลือกตั้ง 2562 ในด้านต่าง ๆ การสำรวจอาศัยการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็นจากบัญชีรายชื่อฐานข้อมูลตัวอย่างหลัก (Master Sample) ของ “นิด้าโพล” (นิด้าโพล, 2562)

จากการสำรวจเมื่อถามถึงความคาดหวังของประชาชนหลังการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2562 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

“ด้านเศรษฐกิจ” พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 30.09 ระบุว่า แก้ปัญหาปากท้องและหนี้สินของประชาชน รองลงมา ร้อยละ 16.92 ระบุว่า ส่งเสริมราคาสินค้า/พืชผลทางการเกษตร ร้อยละ 15.01 ระบุว่า มีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้ประชาชนและลดอัตราการว่างงาน ร้อยละ 13.25 ระบุว่า การลดค่าครองชีพ (ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา แก๊ส น้ำมัน ฯลฯ) ร้อยละ 11.09 ระบุว่า การจับจ่ายใช้สอย/ค้าขาย มีความคล่องตัวมากขึ้น ร้อยละ 3.99 ระบุว่า สร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศ ร้อยละ 3.43 ระบุว่า แก้ปัญหาหนี้ในระบบ ร้อยละ 2.79 ระบุว่า การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ร้อยละ 2.47 ระบุว่า กระจายการจ้างงานและสร้างรายได้ไม่ให้เกิดกระจุกตามหัวเมืองใหญ่ ร้อยละ 0.80 ระบุว่า ไม่คาดหวังอะไร และร้อยละ 0.16 ไม่ระบุ

“ด้านการเมือง” พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 25.30 ระบุว่า นักการเมืองที่เสียสละเพื่อประชาชน มีคุณธรรม รองลงมา ร้อยละ 24.42 ระบุว่า ได้นายกรัฐมนตรีที่มีความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการบริหารประเทศ ร้อยละ 14.45 ระบุว่า มีการปฏิรูปการเมือง ปราศจากความขัดแย้ง ร้อยละ 12.21 ระบุว่า ดำเนินการการเมืองให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย ร้อยละ 11.97 ระบุว่า นักการเมืองรุ่นใหม่ คนรุ่นใหม่ เข้ามาบริหาร

ประเทศ ร้อยละ 8.78 ระบุว่า นโยบาย/โครงการใหม่ ๆ ที่สามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ร้อยละ 2.07 ระบุว่า ไม่คาดหวังอะไร ร้อยละ 0.48 ระบุว่า ไม่แน่ใจ และร้อยละ 0.32 ไม่ระบุ

“ด้านกฎหมาย” พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.73 ระบุว่า การบังคับใช้กฎหมายด้วยความเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ รองลงมา ร้อยละ 25.06 ระบุว่า มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด จริงจัง ร้อยละ 18.28 ระบุว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่างกฎหมายมากขึ้น ร้อยละ 11.09 ระบุว่า ปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัย ร้อยละ 1.28 ระบุว่า ไม่คาดหวังอะไร ร้อยละ 0.32 ระบุว่า ไม่แน่ใจ และร้อยละ 0.24 ไม่ระบุ

“ด้านเกษตรกรรม” พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 43.26 ระบุว่า ราคาพืชผลทางการเกษตรสูงขึ้น รองลงมา ร้อยละ 14.60 ระบุว่า มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ร้อยละ 13.09 ระบุว่า ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 12.05 ระบุว่า มีแหล่งหรือตลาดที่แน่นอนในการจำหน่ายพืชผลทางการเกษตร ร้อยละ 7.26 ระบุว่า สามารถผลิตพืชผลทางการเกษตรได้ทัดเทียมกับต่างประเทศ ร้อยละ 4.63 ระบุว่า ไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 4.31 ระบุว่า มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ร้อยละ 0.56 ระบุว่า ไม่คาดหวังอะไร ร้อยละ 0.16 ระบุว่า ไม่แน่ใจ และร้อยละ 0.08 ไม่ระบุ

“ด้านการศึกษา” พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 29.69 ระบุว่า กระจายโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน รองลงมา ร้อยละ 23.78 ระบุว่า ส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ร้อยละ 21.55 ระบุว่า โครงการเรียนฟรีถึงระดับปริญญาตรี ร้อยละ 10.62 ระบุว่า พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้เทียบเท่ากับต่างประเทศ ร้อยละ 3.83 ระบุว่า ยกเลิกค่าแป๊ะเจี๊ยะ ร้อยละ 3.51 ระบุว่า ส่งเสริมการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ร้อยละ 3.35 ระบุว่า การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการศึกษา ร้อยละ 2.47 ระบุว่า แก้ปัญหาการสอบเข้าในระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 0.96 ระบุอื่น ๆ ได้แก่ ปลุกฝังเยาวชนไทยให้มีจิตสำนึก มีคุณธรรม และจริยธรรม ขณะที่บางส่วนระบุว่า ไม่คาดหวังอะไร และร้อยละ 0.24 ระบุว่า ไม่แน่ใจ

สำหรับสิ่งที่ประชาชนอยากเห็นมากที่สุด หลังการเลือกตั้ง 2562 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.79 ระบุว่า ประเทศสงบสุขและประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รองลงมา ร้อยละ 22.11 ระบุว่า ประเทศที่เป็นประชาธิปไตย ร้อยละ 13.88 ระบุว่า ประเทศที่ปราศจากการคอร์รัปชัน โปร่งใส ตรวจสอบได้ ร้อยละ 8.14 ระบุว่า ประเทศกลับมาเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของอาเซียน ร้อยละ 5.03 ระบุว่า ประเทศที่ปราศจากการรัฐประหาร และประชาชนทุกคนมีสิทธิออกเสียง ไม่ว่าจะรวยหรือจน ในสัดส่วนที่เท่ากัน ร้อยละ 4.79 ระบุว่า การศึกษาที่มีคุณภาพ ร้อยละ 4.07 ระบุว่า การบริการด้านสาธารณสุขที่เท่าเทียมกัน (การรักษาพยาบาล การบริการด้านสาธารณสุข ฯลฯ) และร้อยละ 0.08 ระบุว่า ไม่คาดหวังอะไร และไม่แน่ใจ ในสัดส่วนที่เท่ากัน (นิด้าโพล, 2562)

สรุป

จากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2556 - 2557 ของไทยส่งผลให้ทหารทำการรัฐประหาร ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อันมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ และทำหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรี

ทั้งนี้ หัวหน้า คสช. ได้ประกาศเปิดตัวเป็นนักการเมือง หลังจากที่เคยปฏิเสธไปแล้ว 9 ครั้ง อีกทั้ง เดินทางจัดประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรเดินสายพบนักการเมืองเจ้าของพื้นที่เดิม ตั้งแต่กลางปี 2560 ท่ามกลางเสียงวิจารณ์จากฝ่ายการเมืองและนักวิชาการว่าเป็นการสร้างฐานเสียงสู่การเลือกตั้ง จนกระทั่ง พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกาศวันเลือกตั้งว่าจะเกิดขึ้นในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2562 และนี่คือครั้งแรกที่รัฐบาลอ้างเหตุผลทางพระราชประเพณี จากที่การเลื่อนเลือกตั้ง 4 ครั้งก่อนหน้านี้ มักอ้างเหตุการณ์ทางการเมืองและเหตุผลเทคนิคทางกฎหมาย จนกระทั่งประกาศยืนยันเป็นทางการอีกครั้ง ในวันที่ 24 มีนาคม 2562 ซึ่งเป็นวันขึ้นชะตาการเมืองไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

อย่างไรก็ตาม ความคาดหวังของประชาชนจากการเลือกตั้ง ประการสำคัญต้องการให้เกิดการแก้ปัญหาปากท้องและหนี้สินของประชาชน นักการเมืองที่เสียสละเพื่อประชาชน มีคุณธรรม การบังคับใช้กฎหมายด้วยความเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ราคาพืชผลทางการเกษตรสูงขึ้น กระจายโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

เอกสารอ้างอิง

- คณะรักษาความสงบสุขแห่งชาติ. (2557). ประกาศคณะรักษาความสงบสุขแห่งชาติ เรื่อง การควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ. เรียกใช้เมื่อ 7 มีคมคม 2562 จาก <http://www.law.moi.go.th/pdf/notice1.pdf>
- โจนาธาน เฮด. (2560). รัฐธรรมนูญใหม่ กับ ความไม่แน่นอนใหม่. เรียกใช้เมื่อ 7 มีนาคม 2562 จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-39538186>
- दनัย ไชยโยธา. (2548). การเมืองและการปกครองของไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- เดโช สวานานนท์. (2537). พจนานุกรมศัพท์การเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง.
- ทวีศักดิ์ ตั้งปฐมวงศ์. (2555). การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475: การปฏิวัติที่ถูกนิยามใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 31(3), 35-49.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2520). ระบบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- นิด้าโพล. (2562). ความคาดหวังของประชาชนหลังการเลือกตั้ง 2562. เรียกใช้เมื่อ 2 มีนาคม 2562 จาก <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=pollsdetail&id=636>

- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2554). พลวัตของการเมืองไทย. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 12(2), 19-20.
- บีบีซี. (2561). 4 ปีรัฐประหาร. เรียกใช้เมื่อ 2 มีนาคม 2562 จาก https://www.bbc.com/thai/resources/idt-sh/thai_junta
- บีบีซี. (2561). วันเลือกตั้ง: รัฐบาล-กกต. ยืนยันกำหนดเดิม 24 ก.พ. 2562. เรียกใช้เมื่อ 2 มีนาคม 2562 จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-45493498>
- ประภาพร สีหา. (2560). ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหารปี พ.ศ. 2557. วารสาร รัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 4(2), 145 -166.
- พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2561). ยุทธศาสตร์การเมืองของคณะรัฐประหารที่ควรปรับเปลี่ยน. เรียกใช้เมื่อ 7 มีนาคม 2562 จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9610000008117>
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2557). รัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2557. เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2562 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>
- วิชัย ตันศิริ. (2548). วิวัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิสุทธิ์ โพธิ์แท่น. (2524). ประชาธิปไตย : แนวความคิดและตัวแบบประเทศประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไอลอว์. (2561). รวมข้อมูลการเลือกตั้ง 2562. เรียกใช้เมื่อ 7 มีนาคม 2562 จาก <https://ilaw.or.th/2019election>
- Copeland, L. & Lamm, L. (1985). The World's Great Speeches. (2nded.). New York: Dover.